

Lezen met je oren?

*Hoe muziektherapie
kan helpen bij dyslexie*

De Deense psycholoog Kjeld Johansen ontwikkelde ruim 30 jaar geleden een stimuleringsprogramma voor kinderen die moeite hebben met auditieve verwerking van taal. Vaak ging het om kinderen die op zeer jonge leeftijd keel-neus-oorproblemen hadden gehad of anderszins te kampen hadden met gehoorproblemen. Uit onderzoek is inmiddels gebleken dat deze therapie ook goede resultaten laat zien bij kinderen met dyslexie.

Onze zintuigen helpen ons de wereld te begrijpen. Voor een goede spraak- en taalontwikkeling van kinderen is het gehoor een zeer belangrijk zintuig. En daarmee dus ook voor het goed kunnen communiceren met en functioneren in de wereld om hen heen. Bij het verwerken van auditieve input werken de linker- en rechterhersenhelft op een gecompliceerde manier samen.

Kinderen kunnen door gehoorproblemen, maar ook door niet duidelijk te herleiden oorzaken moeite hebben met het verwerken van auditieve gegevens. Het onderscheiden en filteren van geluiden en klanken is dan problematisch. Die vaardigheid heb je vooral nodig bij het leren lezen. Ook kan dit gaan om het goed kunnen verstaan van iemand die spreekt terwijl er op de achtergrond ook geluiden te horen zijn, of van iemand die snel of onduidelijk spreekt. Ook kan het lastig zijn klankverschillen te onderscheiden. Kinderen met auditieve verwerkingsproblemen moeten heel hard werken om te begrijpen wat er gezegd wordt en steeds opnieuw de concentratie opbrengen om dit te kunnen doen. Dit is geen eenvoudige opgave. Op school, waar in de klas per definitie sprake is van rumoer en geruis, kan dit hun leervermogen negatief beïnvloeden. Immers, deze kinderen horen de stem van de leerkracht en het geroezemoes even sterk en het kunnen waarnemen van de stem van de juf of meester vraagt extra inspanning. Een deel van de uitleg zal verloren gaan en instructies en opdrachten worden moeilijker onthouden en uitgevoerd. Op termijn kan dit leiden tot bijvoorbeeld taal- en leesachterstand maar ook beperkingen in het sociaal functioneren. Door docenten die niet in de gaten hebben dat er sprake is van een auditief probleem worden deze kinderen veelvuldig aangesproken op hun slechte concentratie, onoplettendheid of 'niet willen luisteren'.

Om kinderen met auditieve verwerkingsproblemen te helpen, ontwikkelde Johansen een muziektherapie (zie kader). Op basis van geteste, individuele hoorgegevens worden op de persoon afgestemde muziekstukken gecomponeerd die gedurende langere tijd, met een koptelefoon, iedere dag gedurende 10 tot 15 minuten moeten worden afgeluisterd. Een goed moment is bijvoorbeeld voor het naar bed gaan, als men zich kan ontspannen en er weinig afleiding is. De muziek is gebaseerd op klassieke muziek en richt zich met name op de frequenties die lastig worden waargenomen. Ook op scholen wordt het muziekprogramma toegepast. Afgezien van het kalmerende effect dat de muziek heeft op de luisteraar, worden er positieve effecten gemeten voor wat betreft concentratie, spellen en lezen. De luistervaardigheid verbetert en kinderen blijken na de therapie beter zelfstandig te kunnen werken. Volgens Johansen komt dit doordat de muziek het structureren van het auditieve verwerkingsproces stimuleert. Inmiddels wordt de therapie al in vele landen toegepast en uit verschil-

lende onderzoeken blijken positieve effecten. In Nederland werd specifiek onderzoek gedaan naar de effecten van het programma bij tieners met dyslexie. Daaruit bleek dat de tieners die muziektherapie in combinatie met remedial teaching ondergingen, grote vooruitgang lieten zien in onder meer technisch en begrijpend lezen, visueel en auditief geheugen en de verwerking van klanken.

Orthopedagoog Antje van Uden werkt al enige tijd met de muziektherapie van Johansen en bemerkt positieve resultaten. 'Ik zie altijd vooruitgang bij veel van de kinderen die bij mij komen. Natuurlijk is het geen wondermiddel; toch zal iedereen met dyslexie of andersoortige lees- of leerproblemen ervan profiteren. Ik zie vaak een duidelijke toename van de concentratie en verbetering in lezen en spellen. Wonderlijk en mooi toch, wat muziek teweeg kan brengen!'.

Het J-IAS programma

Met behulp van een (op een laptop geïnstalleerde) audiometer worden de gehoorcurves van het linker- en rechteroor vastgesteld. Deze worden in een audiogram weergegeven. Ook wordt de dominantie van hand, voet, oog en oor bepaald om te zien hoe de lateralisatie (de fase waarin een van beide hersenhelften dominant wordt) in het lichaam verloopt. Tot slot wordt bepaald hoe de verwerking van klanken via het linker- en rechteroor precies plaatsvindt. Op basis van deze gegevens wordt een specifiek op de betreffende persoon afgestemde muziek-cd samengesteld die gedurende een langere periode 10 tot 15 minuten per dag moet worden beluisterd. De frequenties waarop het kind minder goed waarneemt worden extra gestimuleerd. Elke zes tot acht weken wordt de vooruitgang gemeten aan de hand van een nieuw audiogram en eventueel een nieuwe cd samengesteld. Wanneer de gehoorcurves de zogeheten optimaal-curve benaderen wordt de therapie beëindigd.

Meer weten?

Voor uitleg en vragen over het programma kunt u terecht bij orthopedagoog en onderwijskundige Antje van Uden van Leur. Zij beschikt bovendien over een lijst van therapeuten in Nederland die met deze methodiek werken.
antje.van.uden@gmail.com, 0345-574590

www.johansensoundtherapy.nl
www.johansenias.com

Dit artikel kreeg je van Educare!

Educare is een tijdschrift over opvoeden en onderwijs vanuit verbondenheid. Het wordt uitgegeven door Stichting Universele Opvoeding en verschijnt 5x per jaar. Ieder nummer bevat een uitneembaar katern met praktische oefeningen en informatie die je thuis en/of in de klas kunt uitvoeren.

Wanneer je op de hoogte wilt blijven van nieuws over opvoeding en onderwijs in verbondenheid, dan kun je je inschrijven op onze digitale nieuwsbrief. We sturen je dan ook bericht wanneer de nieuwe Educare (het tijdschrift) uitkomt. We gebruiken de nieuwsbrief tevens voor nieuws wat niet in het tijdschrift gedrukt kon worden en om je op de hoogte te houden van ontwikkelingen op onze websites.

Schrijf je nu in op de nieuwsbrief en ontvang direct 6 Educare katernen (pdf):

1. Leren met Hart Focus
2. Schatgraven in jezelf
3. Verrassend tekenen
4. Opgroeien in verbondenheid
5. Leren kun je leren
6. De rol van spiegelneuronen

Je vindt het inschrijfformulier op onze homepage op www.educare.nl

Op onze website kun je ook een abonnement afsluiten op het tijdschrift zelf of ter kennismaking een proefnummer aanvragen.

De websites van Stichting Universele Opvoeding:

- www.educare.nl – alles over het tijdschrift Educare
- www.opvoedingsboek.nl – wekelijks een boekbespreking...
- www.opgroeieninverbondenheid.nl – wekelijks een praktische tip...
- opvoedingenonderwijs.ning.com – digitale ontmoetingsplaats voor leden

Copyrights van alle teksten en foto's in deze pdf berusten bij Stichting Universele Opvoeding en de respectievelijke auteurs en fotografen. Je mag er niets uit kopiëren zonder hier vooraf toestemming voor te vragen. Je mag wèl deze pdf in zijn geheel doorgeven aan vrienden en/of collega's van wie je denkt dat ze belangstelling hebben voor de inhoud ervan.

St. Universele Opvoeding – Hendrik Marsmanweg 16 – 4103 WS Culemborg – redactie@educare.nl